Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlхета!

СЕРЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923-шера дενз ● ШОАТТА, 29 АВГУСТ, 1981 ШУ. ● № 104 (6494). ● Мах 2 кап.

ДИКАГІВОЛА производственник

СССР 50 шу дизара цlерагlча Грозненски химически заводе дукхаха болхлошта, инженерно-техническа болхлошта вовзаш а цlар сий деш а ва КИП-а слесарь, коммунистически къахьегама ударник Сердюков Юрий. Шуй балхах тlехдика кхеташ волча цо тlехкхоьчанду социалистически декхараш. Тиъо шу совгlа ха я цо слесара професси цу кхьан предприяте къахьега. Цу шерашка йоккха бална опыт Іоьлхй цо. Заводерча слесарашта юкъе эгтара лакха йоле балха разряд елхай Юрева. Шейна евна цоьлагlйола вадани тlехдика кхочашъю цо.

Шуй опыт, балха дикагlйола методаш дlайовзийтам итташ слесараш кьалихебаьб къахьегама ветераны. Цо доладеча участкера тlахьожмен автоматикан приборан еха моттиг ца нийсйолийтам хаддаза болх байт цо царга. Цудуьъа № 1-101 йолча цеха химикий вlаштlехьдоьш массава а продукци арахецара технологически режим нийса лелае.

Сердюков Юрас дакхача къахьегама толамий лакха мах баьб Даьхено. Дукха пачхьалкхен совгlатащ тийнна цунна, уьх тlекхьарча шерашка «Социалистически яхье котваьннарг» яха маьссехи сийлен Знак а луп.

СУРТА ТІА: КИП-а слесарь Ю. Сердюков.

С. ХУГАЕВА
сурти тексти.

ТІАЙЙЦАР КХОАЧАШДАРА — ХАДДАНЗА ТІАХЬОЖАМ

Уьх девошка «КПСС XXVI съезда решенешка хьежна тlахьожам тlадиллар кхочаш инашта ду хьажара дlахо арадахкаш тоадарах» яхе соцам тlайцаб парте Центральни Комитето. Цу гlулакхо цlаьхка а хьахьокх вай парте мел лоархlам бу партен правительствам директиваш а хlаьта ишта моттигерча партийни, советски, профсоюзни, комсомольски, боахама органаш шоашт тlайду а соцамаш кхоачашдара деша.

В. И. Ленина указанешца хьалхле е лелеш ше хlара декна беча организаторски балха тlа де аьнна тlайцар кхоачашдарга хьажар даим юкъаметтера гlулакх лерхlаш я Коммунистически парти. Цу даькъе ше беча балха формаш методаш даим эргайоахаш товеш хьаенай КПСС Нохч-Гlалгlай обком а. Организаторски а политически а декхараш кхоачашдара, боахама культурен деглакхуллара ше тlайду соцамаш тlа-тlа хоадамбалашагlа хулийт, уж кхоачашделга ишта латт хьажара хетадаь дешаш дукхагlа дуьц пленумешка, бюро а отделий а заседанешка. Цу тайпара стиль чlоагlлуш йоагlа парте горкомий, райкомий балха тlа а.

Дlахача пятилетке санна укх нарарча шера а дика цамаьхал йоалаш къахьегаш хьайоагlа «Промавтоматика» яхача Ілмана-производственни объединене коллектив. Из царна царагlдоал организаторски, боахама, кхетама балха керттера декхараш даим шоай біаргкlала лоаттадеш цар партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш администраци йоландаь, уж дешаш хан-ханнахьа коммунистий а болхлой а собранешка корта болаш дувцаш, цига тlайю решенеш тlагlертта чакхйоахеш уж боландаь.

Ишта, шоаш тlайду соцамаш бокъонца вахаре чакхдоахарга Іалашдеш я «Старогрознефть» НГДУ, «Союзавтоматстрой» ВНПО опытно-экспериментальни завода, Шьларча «Шалинский» Наьсарерча «40 лет Октября» яхача совхозий, Сунжарча «Путь к коммунизму» яхача колхоза, дуккхача кхыча коллективай партийни организацеш.

Цу а кхыча а вай дикагlйолча коллективай вахаре чlоагlденна дlаэттад шоаш де хьархlар чакхдаккхара бола коммунистий бехктоккам даим лакха лоаттабелга, цу даькъе каст-касте мугlарерча коммунистий а коммунистий-кулгалхой а отчеташка ладувгlар, гlулакх дикагlа кхоачашдаь декхара пайдаегlа дола наькъаш белгалдоахаш КПСС членаша тела предложенеши замечанеши теркалъяр, де тlайцар кхоачашделга ишта латт дlахайтара коллективашка хан-ханнахьа хоамаш дар. Хlаьта иу дерригне хьеду хьалхашка латта декхараш кхоачашдара коллективаш бокъонца оарцагlъаргйола, коммунисташа а парте боацараша а шоай балха критически мах бергбола, кхоачамбоацарашца цlенхаштта къовсам лоаттабергбола хьалаш.

Дика дар шоаш лу доаш гlулакхаца чlоагlдара лакхе йиццача партийни комитеташа санна массанахьа йовзхо еш яларе. Амма, из ишта дац. Дукхача хана денз тlехьаюсаш хьайоагlа Нохч-Гlалгlай цементни завод. Из ишта хилара керттерча бахьанех цаl ди шоаш тlайю решенеш кхоачашъелга дукхача даькъе укхаза Іалаш ца дар. Из кlаьгга хьахьенхар дукха ха йоадаш цу предприяте хиннача цехоаш отчетно-хоржамий собранеш, цига коммунисташе даьча къамаьлеш. Ишта, «Помол» яхачеи обжиган цехашка чакхъяьннача собранешка белгалдоахар отчетни юкъа цхьаь цхьан коммуниста отчетега ла ца дийтlалга, шоаш хьалха собранешка тlайдаь соцамаш кхоачашдарах хоамаш деш ца хиналга, профсоюзна, комсомольски организацей болх лерттlа терна ца баьлга. Цхьан дешаца аьлча, тlахьожам лоаттабара гlулакх тlегlоллара леладаьд укхаза, цудухьа нийслуш де ца аьлча даргдац производственни декхарех уж лоархlабеш боцнита а.

Е хьаацаргья а вай торговле, гlишлошъю организацеш. Цар коллективашка ела коммунистий, болхлой собранешка даим яхар сешка дlалазду цlенхаштта къовсам лоаттабе советски торговле бокъонаш телхаерашца, объекташ брак йолаш хьалъерашца, аьнна. Хlаьта цар тlехьагlа деш долчунга хьажаче дукхагlйолча хана гlулакх хайра эргадаьнна хилац. Цу тайпара талмаста леладу тlахьожам лоаттабелга наха гlулакх лоаттадеча сфера дукхача предприятешка а.

Тlайца решени мел дика яле а цох хайра пайда хургбац из кхоачашъелга бокъонца Іалаш ца дой. Из лазар вай цхьайолча партийни организацеех хlинз а дlадалаза да. Хlаьта бахьахьара гlулакх ларкlа дагlац Іадаьмите дукха тайп-тайпара решенеш тlайечар леладер а шоаш уж кхоачашъяра коммунисташ, коллективаш оарцагlйоахнига бокъонца Іалаш ца деш хилча. Дуйца, чlоагlде оттадеш дола дош коллективе къахьегама гlулакхех эгара керттерчарех хилийта деза.

Тlайеча ерригача решенешта тlахьожам лоаттабелга дукхьал секретара е партбюро гlулакх хилна Іац. Цу гlулакха дукхагlа юкъеоза беза мугlарерь коммунистеш. Бакъахьа хургда цу гlулакха лаьрхlа хlара партийни организаце комисси вlашагlъелдача, опыт йола нах хул юкъе а бохийташ.

Чlоагlа лоархlаме хlама да моллагlа тlаэцаш йола партийни решени хоадамболаш а из чакхъяккхара наькъаш йолаш йола торонаши хьахьокхаш а хилар. Из ишта хул шоай гlулакх дика довзаш бола нах дош кийчдара ма хулла дукхагlа юкъсовача, мугlарерчар яькачунга ладувгlача, цар критически предложенеши замечанеши кхоачашъеча моттиганашка.

Парте горкомаш, райкомаш, юкъьенцара партийни организацеш декхарийла я парте правительствам еррига директиваши шоаш тlайю хlара решении кхоачашъелга Іалашде, шоаш тlахьожам лоаттабеча подразделенешка цу даькъе деш дар фуд хьйжаш каст-каста дешаш дуьца.

Хlана юкъьенцарча партийни организацешка отчеташи хоржамаши чакхйоахаш я. Даьри ца даьра фуд къоестадара тlаерзаяь хилийта еза цига парторганизацей секретараша ю доклад а коммунистаи ду къамаьлаш а. Хlаьта КПСС XXVI съезда решенеш, тlайцар кхоачашдара тlахьожам лоаттабелга чlоагlдара КПСС ЦК бах соцам кхоачашбара хьадда наькъаш белгалдаха деза. Тlакха цига белгалдаьр корта болаш чакхдаккхарах тийжа хургда къахьегама коллективаша доаха толамаш а.

КПСС Нохч-Гlалгlай обкома пленум

Селхан, 28 августа, город Грозне чакхъяьлар парте Нохч-Гlалгlай обкома III пленум. Цига дийцар кхоъ дош:

1. Доакъар Іалашдарах цун дикал тоалрех КПСС XXVI съезда решенеши КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева установкаши кхоачашъяра дезараш. Цу хьакъехьа доклад йир парте обкома секретара Д. Г. Завгаева. Цо яь доклад ювцаш къамаьлаш дир В. Г. Табацковас — парте Шелковской райкома хьалхарча секретара, Л. А. Евкурова — Наьсарерча «40 лет Октября» совхоза тракторни бригада бригадира, С. А. Кириллова — республика юрта боахама министра, М. А. Арбиева — парте Советски райкома хьалхарча секретара, Ю. Я. Зиборова — халкъа депутатий Сунженски райсовета исполкома председателе, А. Н. Воронкина — парте Грозненски райкома хьалхарча секретара, С. Х. Хазуева — Надтеречни района «Гвардейский» совхоза бригадира.

2. Бийдала, довгора - энергетически, кхьйолчен материальни ресурсашта кхов барам царех дикагlа пайда эцаран бу болх чlоагlбара КПСС XXVI съезда решенеши пул тlехьагlарча КПСС ЦК-ви СССР Министрий Советен соцамаши кхоачашдара областной партийни организацева хьалхашка латта декхараш. Цу дешах лаьца доклад йир парте обкома секретара В. Н. Дмитриенкос. Прениех къамаьлаш дир А. В. Волкова — парте Гудермесски горкома хьалхарча секретара, Н. С. Хаджиева — Малгобекски бурувтохара балхий управлене бурувдеттачо, У. А. Исмилова — парте Шалински райкома хьалхарча секретара Г. А. Яценкос — «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене генеральни директора, Л. П. Яшилловас — парте Октябрьски райкома хьалхарча секретара, Ю. Л. Расторгуева — академика М. Д. Миллионщикова цlерагlча Грозненски мехкдаьтта института ректора.

Бухсоцпаш пленуме къамаьл дир КПСС ЦК члена, парте Нохч-Гlалгlай обкома хьалхарча секретара А. В. [illegible].

Дийцача цинна а дешах лаьца доагlаш дола соцамаш тlайцар.

3. Пленуме организационни дош дийцар. Пленумо парте Нохч-Гlалгlай обкома гlишлонгьяра отдела заведующе декхарех мукъавалийтар Н. С. Салтаханов, парте обкома мехкдаьттан химически промышленноста отдела заведующе декхарех мукъавалийтар М. М. Афанасенко.

Пленумах йола материалаш газета арlанарча номер тlа хургья.

КОАРТОЛАШ ЧУЭЦАШ ЛАТТ

Назрановски района «Знаменский» совхозе укх тlехьарча шерашка дукха гlулакхаш даьд коартолий хьувкъам лакхбара. Масала Къулбасседа-Хlирий республика хьалха леттача боахамий опыт хьа а эцаш, Ілмана карагlдаьннараш балха юкъехувл. Цох доккхе беркат даьннад. Цунна дола тешал да укх тlеххьарча шин-кхаь шера вlаштта совхозо пачхьалкхен планаш толамо кхоачашъеш хилар. Дика тьолхехьай коартолаш укх шера а.

— Тха кхашка дика дlатарьеннай «Волжанин», «Лорх» яхача фух йола коартолаш, — дувц совхоза керттерча агронома Р. Добриева. — Уж дика хьувкъаш я. Хlаьта совхозе дукха ба из культура дика кхее хоаш бола говзанчаш. Царех ба Аушев Ювсап, Угурчиев Іамархан, Шанхоев Яхьъя, Итазов Исраил, Хидриев Къурейш, Добриев Бек-хан. Ше пенсе вале а тхона доккха новкъостал ду Социалистически Къахьегама Турпала Албогачиев Артагlа. Дlадахача шера тхо равза доаш хилар хьувкъам. Укх шера кердача гребнеав метода дlайийра оаха коартолаш. Хlара гектара тlа тезар вин-йиъ центнер фосфора калийн, ши центнер азот. Харшаш даьхачул тlехьагlа сихатlа доахьту латте, цудухьа тха торо хилар шин кlира хьалха коартолаш дlаэ. Шийтта дийнахьа йистедахлар уж дlайийна. Пхеаза обработка йир колорадски чоапилг хургйоацаш. Хьалхагlа коартол йоахналора фетофтор яха лазар а хулаш. Оаха моллахаш йиттай из лазар хургдоацаш а.

...Аушев Ювсапа кулгалдеча звено кхай тlа да тхо. Укхаза чакхбаьннаб коартолаш чуийца. Хlана шоллагlа оахкаш юхейнеа коартолаш лехьъеш ба звеноцара болхлой.

— Хlара шера 50 гектарага кхачачалца коартолаш кхеюса звенос, — йоах Ювсапа. — Хьувкъам тхона ма хетта беце а, укх шера хlара гектари тlара 182 центнер коартолаш яьннан планах яха сэараш 110 центнер йолаш. Тlеххьарча хана йокъал этта ецаре тхона ма хетта хурбар хьувкъам. Укх шера дика коартолаш хьалкхеьй са новкъосташа - звеньевойша Угурчиев Іамархана, Шанхоев Яхьъяс, Добриев Бек-хана, — аьлар Ювсапа юххера шийн къамаьл чакхдоалаш.

Шолла декьарчен сехьарчен бердий йистошка гlолла хьалдаза коммуниста Аушев Абос кулгалдеча кхоалагlча отделенерча звеной коартолий кхаш. Хьалха Шанхоев Яхьъяьй звено кхай тlа долх тхо. Цо коартолаш кхею массехк шу да. Хlаьта ер кхоалагlа шу да цун звенос планаши декхараши тlехкхоачашду.

— Укх шера тха совхозе массарел котвала декхарийла вар из ва, — аьлар керттерча агрономе. — Хьаьла тракториа Іовоагlаь из ше ва. Гон тlа кхаьчача цо ше дукагlа дувцаргда шуй балхах.

Гон тlа кхаьчача мотор левгl а бийя, трактора тlера lо а ваьнна тхона хьатlавоагlа Шанхоев.

— Миштад гlулакхаш? — хетт оаха.

— Тlехдаьнна хlама деце а, тlайца декхараш тlехкхоачашде вlаштlехьа доал тха — йоах цо.

— Мел коартолаш яха лаьрхlад оаш?

— Са звенос 50 гектар коартолаш кхеяьй укх шера, — дувц Яхьъяс. — Хlаьта таханарча дийнахьа цхьан гектара тlара хьайоалараш 190 центнер я. Цул дикагlа хьувкъам оаха вlалла чуйнабац. 19 августе доладеннад тхо коартолаш чуэца. Шин дийнахьа оаха чуийцар 23 гектара тlара яраш. Ялата нийсса лоархlаш культура я коартол, йоах звеньевойс. Цудухьа тха звеноцара болхлоша шоай хурду из дика кхее гlерташ. Укх шера оаха хьийга къа зехьа дайнадац. Коартолаш чуэцача хьинаре къахьегаш ба са звеноцара болхлой Алиева Хасират, Шанхоева Басират, Талдиева Лида, Шанхоева Лейла, кхыбараш.

Царех хlараце тlехкхоачашъю балха нормаш.

Укх шера 600 гектара тlа кхеяьй коартолаш совхоза механизатораша. Цкъарчоа чуийца яьннай 80 гектара тlера ераш. Шоалагlа дика болабелча хlара гектаро лургья кхы а 15—20 центнер коартол.

— Тха 12 механизированни звенос агротехника бокъонаш кхочаш а еш дика къахьегарах, социалистически яхь ца йоагlара леладарах хьахинна беркат да из, — йоах совхоза партийни организаце секретара М. Гвадиева. — Укх шера планах 3500 тонн пачхьалкхелга йохка езача оаха социалистически декхар тlайицад 3800 тонн йохка. Хlаьта 21 августе хьатlаотташ ехай 1000 тонн. Хlара дийнахьа центральни хьатта дlайохьийт 200—250 тонн коартолаш.

Цхьаькха а да укхаза белгалдаккха дезаш. Болх ипатовски методагlа лелабу. Еррагача звеньяша кхай тlа цхьана болх бу. Верригаш а 350 совгlа сас воал коартолаш хьайоахаш.

Дика тlаштlехьбаьккхаб укхаза болх. Хlара дийнахьа кхай тlа хул «техпомощь» яха машин, яхаш йола оатхалаш а сварка а йолаш. Каст-каста йоагlа укхаза болхлошта мел эша товараш а долаш Албогачиев Салмана лелаю автолавка.

Дика вlаштlехьъяккхай социалистически яхь. Хlара дийнахьа арахец «молнеш», къахьегама листокаш. Хьалхара моттиг яьккхачоа хьожаю карара-кара теа Цlе байракх, ахчан премии. Звеньевойшта юкъе хьалхле леладеш хьабоагlа Евлоев Хьажбикар, Шанхоев Яхьъя. Норма ши гектар йолча цар хьара дийнахьа 2,5—3 гектара тlера коартолаш хьайоах.

— Чlоагlа дог раьза хинна тlайцар оаха тхоай района КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамота ялар. Оаха дош денна 30 сентябрь хьатlакхоачаш еррига коартолаш хьалха довла. Тешаме да уж дlаялара плани декхари тlехкхоачаш а деш из дош кхоачашдергхилар, — аьлар совхоза директора Галаев Яхьъяс.

А. САГОВ,
тха соб. корр.

СУРТАШ ТІА: парторганизаце секретарь М. Гвадиев (аьттехьа шоллагlа латтар), къамаьл деш ва совхоза болхлошцеи специалисташцеи

С. ПУГОЕВА сурт.

НОВ. А. В. МОРОЗОВНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Социалистически законность чlоагlъеча дика хlамаш карагlдувларах, даккха хlама доацаш дукхача шерашка прокуратура органашка болх барахи ваьча дийнахьа дена 60 шу дизарца дукзадена Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла нов. Морозов Александр Васильевича — Нохч-Гlалгlай АССР прокурора хьалхарча заместитела.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный
26 августа, 1981 ш.

А. М. ГОНЧАРЕНКОНЕИ В. И. СТАРИЦКЕНЕИ «НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ РАЦИОНАЛИЗАТОР» ЯХА СИЙЛЕН ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Рационализаце даьгъе дика хlамаш карагlдувларах а общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах а «Нохч-Гlалгlай АССР заслуженни рационализатор» яха сийлен цlи дойла:

Гончаренко Александр Михайловича — бурув тохара балхий Старогрозненски управлене начальника заместитела.

Старицкий Валентин Ильича — Къулбаседа-Кавказски магистральни мехдаьттапроводий управлене керттерча механика.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный
27 августа, 1981 ш.

Дика хоамаш

Производства эффективности балха дикали лакхъяра шоай еррига торонаши кхоачашъеш сардагlдаьха къахьегача «Союзавтоматстрой» ВНПО Грозненски опытно - экспериментальни завода болхлоша бархl бетта план 28 августе кхоачашъяьй. Цу юхедисача деношка пачхьалкхен планагlа лаьрхlачул совгlа 60 эзар сома маьха товарни продукци маьхала йоаккхаргья, хlаьта задамел совгlа арахецаргья 75 эзар сом мах бола валови продукци.

Къаьстта дика да укх шера завода коллектива технико - экономически хьоахамаш а. Къахьегама овсарле лакхъяра план 102,1 процент кхоачаш а еш, совха укх хана хинначул 3,6 процент лакхъяьй из. Пачхьалкхен планах совгlа ара мел хийца продукци из лакхъяра чотах хьаьь я. Задамел совгlа продукци маьхала якхарах, эlемигчун а доккхачун а кхом барах, арахецача продукцега хlабода мах лохбарах укх шера планах совгlа пачхьалкхена 35 эзар сом пайда баьб цо.

Завода производственни участкашка юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг а яьккха предприяте карара кара тела Цlе байракх лелаеш я мастер Мартыненко Владимир Никитович керте латтача участка коллектив. Яхье цоллагlа моттиг яьккхай Кучеренко Василий Ивановича кулгалдеча участка болхлоша.

* * *

Бахача наьха хьаштеш дизза кхоачашдара шоай хьинари йиза кхо ца беш къахьегаш ба укх шера банно-прачечни боахама производственни треста болхлой. Бархl бетта план 24 августа кхоачашъяьй цар. Ер бутт боаладеш пачхьалкхен планагlа лаьрхlачул совгlа бахача наха 39 эзар сома маьхал тайп-тайпара гlулакхаш дергда цар.

Социалистически яхье хьалхара моттиг дlалаьцад яц Осипов Самсон Агеевич керте латта парикмахерске коллектив. Цо хlанзалехьа тlехкхоачашъяьй укх шера план. Шоллагlа моттиг лелаеш я бригадир Усинская Анна Васильевнас кулгалдеча парикмахерске коллектив. Хlанза из къахьегаш я октябрь бетта чотах.

* * *

«Хlара балха дийнахьа хьалдер дукхагlа хилийта!» яхача девизах шерра социалистически яхь йоаржаьлча «Промавтоматика» НПО Грозненски опытни завода болхлоша цхьа бутт дlабахийтабац шоаш укх шера тlейица декхараш дика тlехкхоачаш ца деш. Продукци маьхала яккхара бархl бетта план 25 августа кхоачашъяьй цар. Пачхьалкхен планагlа лаьрхlачул совгlа хlанзалехьа маьхала яьккхай 118 эзар сом мах бола тайп - тайпара продукци.

* * *

Къаьстта дика къахьег цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шера «Октябрьнефть» НГДУ мехкдаьттахоша. Ер шу доладелча дена цар пачхьалкхен планал совгlа даьккхад ши эзар совгlа тонн мехкдаьтта. Задамел совгlа маьхала яьккхай 67 эзар сом мах бола товарни продукци.

Массана санна «Октябрьнефть» НГДУ цехашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латташ хьайоагlа Ервандян Клим Бейласанович керте латтача мехкдаьтта доахача цхьоалагlча цеха коллектив. Укх шера дукхьал цо ше планал совгlа Ервандян Клим Белаьржа дошув».

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Совгlаташ дlаденнад

26 августе В. И. Ленина цlерагlча культура Двореце торжественни хьале Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела Х. Х. Бокова СССР Лакхехьарча Совета Президиума цlерагlа СССР орденаши медалаши дlаелар иттлагlча пятилетке дешархой Іомабеча а царна коммунистически кхетам луча а толамаш дахарах совгlата орденаши медалаши хьожаьча Нохч-Гlалгlай АССР хальъа дешара болхлой йоккхача группана. нов. Х. Х. Бокова парте обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума, республика министрий Совета цlерагlа совгlаташ деннараштa лоаца а боаххаш, просвещене беррига а болхлой даьнъелбийцар хlанза дlадолалуча дешара кердача шерапа, КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъеча цар доккхий толамаш дахара уж тlа а хьийхар.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ПАРТГРУППА — КХАЙ ТӀА

Дикачу хьунъам кхебаьб Сунженски района «Победа» аьлча колхоза кхашка. Колхоза правленен парткомон лаьрхӀа оттаьйча планах дӀадаьхьар кӀа а мукх а хьакхара балхаш. ТӀехдина вӀаштӀехьбаькхабар механизаторий къахьегам. Балха тӀа нийслуш дола вӀамига кхоачамбоацараш а цу сахьате дӀадоахар. Правленен партномон план оттечe хана цийса лаьрхӀар ялат чуэцара еррига процесс доакъош дакъ йийкъа а йийкъа цу хӀара дакъа керте бехктокхаме саг оттаве. Иштта, масала, техникага лерттӀа болх байтаргболаш, колхоза правленен парткомон хьожаваь механизаце бригадира помощникалла йоккха опыт йола механизатор коммунист Валентин Петрович Ермоленко оттавир. Массарел халагӀча участке хьожавир из. ХӀана аьлча мелла чӀоагӀа дика Ӏа техника кийчйой а комбайн мо чоалхане йола машин цхьа хӀама ца эшаш хилац. ХӀаьта из а дац кертера дар. Керттера дар да — оатхал кулг-кара, механизатора юкхе хилар, сварочни аппарато лерттӀа болх бар, кхай тӀа комбайн тоаеш йоаккха кӀезигьар.

Хьувкъама дикал лакха хилийтара бехктокхаме вар бригада агроном Зайцев Геннадий Михайлович. ХӀаьта ер ялат чуэцача хана партийни хьисапе цу даькъе бехктокхам тӀабаллар цунна.

Ваьча балха учет лелаелга а хьукъам чуэцача къахьегача колхозкой дувча хӀамаща ӀалашбелгӀа а миштта латт хьожаш вар бригада учетчик Иван Степанович Гуцало. Уйх бригаде массаэра хӀама е хинна дӀаэттадд хьалхарча дийнахьа баьча балха итог ийнаш шоллагӀча дийнахьа Ӏуйрийна ворхӀ сахьат далалехьа «молния» яха листок арахецилга. къаьстта дика дувц цу тӀа хьувкъам чуэцача тӀехдика болх беча механизаторех лаьца.

Со бригаде хиийча дийнахьа 10 сахьат доалаш латтар. ХӀаьта «молния» цу хана арахецанза яр. КӀезига ха яьлча хабра сона ца иштта хӀана нийсденнад. Цу Ӏуйрийна комбайний группаш кхыча участкашка кӀа хьакха дӀалхар. ХӀаьта агроном Геннадий Михайлович комбайнерашка хьакха деза шо-шоай доакъош дӀахьокхаш вер. Из болх тӀехбаькха йиш йолаш бацар. Цхьабакъда, ше цигара юхаеча бӀарг тӀаоттаргболча моттиге «молния» хьалтехар цо.

Докхэ да укх бригаде ялат дӀадийка хинна лаьтта. Дукхьал мукхи кӀан дӀадийнадар укхаза цхьа эзари ах эзари тенгир кхай тӀа.

Массово-политически балха план оттаеча хана парткомо теркал ца деш дитаддар кхьметтел кӀезига хӀама а. Хашна йолча партийни группа коммунисташ оттабаьб укхаза керте лоархӀамерча участкашка уж хургболаш. Масала, хьалхарча комбайнови звеноца болх беш вар коммунист Василий Васильевич Михайлов, шоллагӀча — комбайнора помощник Александр Иванович Махоткин, ялат цӀендеча пункте — машинист коммунист Михаил Николаевич Шалапин, хӀаьта перевалкина кертте латт коммунист Иван Иванович Романов. Партийни группане иштта чубоагӀа бригадир Александр Георгиевич Шумков, агроном Геннадий Михайлович Зайцев, учетчик Иван Степанович Гуцало.

Мукх хьокхача шоллагӀча дийнахьа гучадаьлар партгрупорга Г. М. Зайцевна партийни группа собрани е эзилга. Ялат хьакхя доладеннача хьалхарча деношка болх чуийна беш бацар укхаза. Цхьабола механизатораш са а доладехьа комбайн Ӏо а оттайийя цӀаболхар, кхай тӀарча стане бийса яккха цхьакха а Ӏацар. Наха стане бахара хьалаш вӀаштӀехьдаьхадоллаше а (кхозза мах боацаш даа хӀама, Ӏовижа моттиг, дӀайха а шийла а хий долаш йола душаш, истола тӀара ловзараш, деша книжкаш, периодически литература). Массане а цӀагӀа дацар уж хьалаш, хӀаьта а бийсаш яха цӀаухар.

Собране коммунисташа шоашта хетар дийнар, цига лаьрхӀар цар социалистически яхьа байракх лакха айе, хӀаравар дӀакхетаве мел лоархӀаме да ялат хьакха дӀадоладенначa хьалхарча деношка деза къахьегам лерттӀа вӀаштӀехьбаккхар. хьувкъам ханнахьен цхьа буртиг ца боабеши чуэцар. Собрани йисте ма кьаллииге а хӀара коммуниста ший участке болх беш боахка нах дӀакхетабир цу деша лоархӀамах, хӀаьта коммунисташа - механизатораша шоаш кхычарна хьокхам гойташ хьахьекхар болх миштта бе беза. Цох доккха беркат даьлар. Цул тӀехьагӀа цхьаннена керта чу дагӀацар садовлехьа цӀагӀолга. Иштта кхай тӀарча стане бийсаш яха механизатораш меттел бригадашна керте латтараш а, парткома секретарь Х. О. Амриев а, профкома председатель М. В. Лаврове а юсар.

Беррига теркам, низ — хьувкъам чуэцара. Цу девизагӀа къахьийтар укхаза. Цудухьа тамаш е хӀама а дац ялат хьоккаш мел хинна механизатораш шишша а, хӀаьта комбайнаща хьувкъам чуэцача хьалха латташ бола Василий Михайлович Лазарев санна, болча наха кхоккха а норма хӀара дийнахьа. яьккхарех.

А. САГОВ,
тха себ. корр.

ПАРТКОМИ ЯХЬИ

ХЬИНАР АЙДАРА А КХЕТАМ БАЛАРА А ШКОЛА

Болхлой а гӀулакхерча наьха а инициативах, цар кхолламах хьадаьнна беркат да социалистически яхь. Цун ларде я ленински идеяш. Яхьа эффективность лакхъяра, цун формаши методаши эрга в йоахаш, тоаяра профсоюза а комсомола а лоархӀам айбеш болх бу Малгобексни бурувтохара балхий управлене партномо.

1981 — 1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца а СССР экономически социальни дегӀайоалаяра долча Керттерча лостамаш тӀа доккхий декхараш оттадаьд мехкдаьтта промышленноста хьалхашка. Цу гӀулакха эгара хьалха бурув тохара балхаш сиxделга вӀаштӀехьдаккха деза.

ТӀехкъоарга скважинаш йоахача малгобексни буровикашта хьалхашка къоастаде дезаш хила а чоалхане а дукха декхараш да. Укх шера кхо юрски скважина я шоаш тохкаш йолча моттиге мехкдаьтта доалл е даллац аьнна жоп дала дезаш. Атта гӀулакх дац из. Уж скважинаш йоахача моттиге 700 атмосферага кхоаччаш давлени хила еза, иштта 160 — 200 градусага дӀакхоачаш температура а я. ХӀаьта а Ӏилмахоша-мехкдаьттехошца цхьана сахош лерхӀачунга дӀакхача доахк тхо.

Цу гӀулакха чӀоагӀа лоархӀам болаш да социалистически яхь шерра йоаржаелга. Тха буровикаша болх бу «ХӀара балха дийнахьа хьадер дукхагӀа хилийта». «ТӀехьабусареш а боацаш болх бе» яха девизаш а йолаш. Буруьтохере ах шера план цар кхоачашйир 6 июнь хьатӀакхоачаш. Иштта толамца кхоачашъеш латт бархӀ бетта план а.

КПСС XXVI съезда решенеш, цул тӀехьагӀа хиначa КПСС ЦК сецамаш дӀадехар кхоачаш а деш, партномо социалистически яхьа идеологически Ӏалашо ю. Хадданза хьож цехашка, бригадашка, участкашка яхь миштта вӀаштӀехьъаьккхай, дикагӀа йола опыт вӀашагӀтох, балха анализ а йий, из тоабира дешаш парткома заседанешка дувц.

Цийгара масал а гойташ, коммунисташ хьинаре къахьегалга бокхха лоархӀам болаш да. Балха халагӀа дола дукъ шоашта тӀа а лоацаш, уж яхьа хьалха латта беза.

Иштта болх бечарех ба коммунисташ Галаев Ӏийса — № 944 йолча буровой начальник, цо буровой партгрупорг Дзейтов Махьмад. Цу бригада коллективо 15 августа шера план кхоачашъяьй.

Иштта дика къахьегаш ба коммунисташ А. З. Галаев — № 19 йолча буровой начальник, И. А. Атаршиков — № 918 йолча буровой начальник, дукха а кхыбараш.

Администраце беча балха тӀахьожам лоаттабе боккъо еларах пайда а эцаш, социалистически яхь йоаржаяра партийни организаце кулгалдой. инженерно-технически болхлой, специалистий бехктокхам айбу. Царна хьалхара болх бе а ца гӀерташ, эшшача моттиге гӀо-новкъостал ду партномо.

Партком хьеж яхь йоаржаяра организационно-технически, экономически хьалаш миштад. хӀара болхлочо тӀанийца декхар толамца кхоачашделга вӀаштӀехьдоаккх. Тхьанарча дийнахьа тха ерригача буровой бригадашта бӀайха кхача лоаттабу. тӀоададаь баргкъа докъаде а лувча а моттиг я. кхыдоза хьалаш да. Хьалха каст-каста леткъар буровикаш балха дӀа-са во кхувл яхаш. тахьарча дийнахьа из дош дизза къоастдаьд.

ТӀеххьара хьахулар дукхагӀа хилийтара духьа хадданза йоакхо ю коммунисташа. Производстве йолча торонех пайда эц, технически кхоллам дегӀаккуалилга вӀаштӀехьдоаккх, рационализаторски предложенеш, кердадар юкъеккхувл.

УБР коллективо карарча шера материально-бийдала, доагора-энергетически ресурсаш 82 эзар сома маьхa, электроэнерги 428 эзар киловатт-сахьат кдоьй. УБР болх бечарех 85 процент дакъа лоацаш ба хьурмати кхоми бара тӀехьа баьржача боламе. Къаьстта теркам тӀалоаттабу Ӏомехкаш йола материалаш дӀа-са кхаьхьара, царех дикагӀа пайда эцара. Средствaш дикка кхое вӀаштӀехьдоал чӀоагӀал йола осташ леладарах.

Хьурмати кхоми беш материалаш дӀаахийтара дикагӀа хьокхамаш даьхад коммунисташ А. И. Зоев, И. А. Галаев, А. З. Галаев, М. Халухаев, А. Е. Савин керте латтача бригадаша. Дукхьа цу бригадаша укх шера кхоадаьчув 1 миллион сом совгӀа мах ба.

Коммунистически хьисапе къахьегалга дуккхача наха хьажхелла хӀаньарча этапо йолча социалистически яхьа форма я. Коммунистически къахьегама ударник яха цӀи яккха безам болаш къовсам лоаттабеча ИТР балхахоша а коммунистически къахьегама коллектив яха цӀи лелае бокъолккха гӀертача болхлоша а шоашта доккхий а тайп-тайпара доле а декхараш тӀайийу.

Царех хӀаране овсаре къахьийга а ца Ӏеш, балха говзал а культура а лакхъю, экономически эшанеш карарзаю, общественни балха дакъа лоац, балха тӀа а цӀагӀа а шоашкара масал а гойташ бах.

Партномо хадданза теркам тӀалоаттабу яхь вӀаштӀехьйоаккхача ленински принципаш телха ца яйтара. Хьалаьр массанека дӀадовзийт, хьалха латтачар опыт шерра дӀайоаржаю.

Яхьа эффективность лакхъяра бизза пайда эц моральни а материальни а стимулех. Царех дикагӀа пайда баргбола оагӀош лех партномо.

Премиаш ялара совгӀа, къахьегама хьалха латтараш Сийлен улга тӀа дӀаязбу, карара-кара тела вымпелаш лу, цар сийна ЦӀе байракх айо.

Луш йола совгӀат массанена дӀадойташ, торжественни хьалаш а долаш дӀалу. ДикагӀа къахьегачарна хьалхарча аргӀах чубаха фусамаш, салаӀа а дарбе де баха а путевкаш лу. Цул совгӀа ахкал замалахьа цар салоӀаргдолаш оттаю отпускаш а.

Объединенe партийни организаце, профсоюза а комсомольски а организацей, боахама кулгалхой ниа вӀашагӀтох социалистически яхь вӀаштӀехьъяккхара, планаши декхараши толамца кхоачашдара, наха коммунистически кхетам балара школа цох яра.

А. ЧИЛИЕВ,
буровой балхий Малгобекски управлене парткома секретарь.

ГӀИШЛОНХОЙ ГӀУЛАКХАШ

Старопромысловски районе 250-ча кварталe дукха гӀишлош хӀалъяь а, хӀанз хьалъеш а латт ЧИУС-а чуйоагӀача № 105 йолча ПМК коллективо. Укхаза къахьегаш бераш Боков Бадруддина кулгалдеш йолча шоллагӀча участка гӀишлонхой ба. ХӀаьта вай республике цӀи еза йола Нохч-ГӀалгӀай АССР-а сийлен гӀишлонхо Черепнин Петр ва укхаза къахьегача комплексни бригада керте латташ вар.

Укх шера май бетта хьал а даь нах чу хайнаб 70 квартира йолча цӀагӀа, хӀаьта июнь бетта эксплуатаце дӀаденнад 50-квартирни цӀа. Хьадаьча балхий дикал лакха я. БархӀ бетта задани 132 процент кхоачаш я нь, хӀанзле планал совгӀа 180 эзар сома маьха балхаш даьд участка коллективо. Дукха гӀишлош я бригада доакъашхоша хьалъеш латташ. 57 сагах латташ я Черепнин Петра кулгалдеча бригада коллектив. Иштта цхьан саго кирпичаш йоттара бетта норма 142,5 кубически метр йолча 166 кубически метр кирпичаш йотта социалистически декхараш тӀайийцар бригада коллективо, хӀаьта таханарча денга цар йотташ яр 197,1 кубически метр я. аккордно-премиальни нарядах болх бара уделаьни мах планах 80 процент йолча гӀишлонхошта нарагӀдаьнар 95 процент я.

Болх дика барал совгӀа, къахьегама овсарле лакхъярал совгӀа, дукха йоакхо ю цар гӀишлон материалаш кхоиpa ӏ.

...Къаьста мах а хьеҫаш, дика хьоттам болаш ди дар со цу бригада коллективо болх беча участке кхаьчача хана. Шо-шоай моттиге къахьегаш боахнар гӀишлонхой. Цхьаттара хьалдеш массехк нах чубаха цӀеноаш да участке. Юстара болх беш вар кхо эӀамига саг, дийнахьа буса 480 унахо тӀазпаргволча берий поликлиникана аьшкабетонни ларх йоллаш боахвар уж. ХьатӀаверо участка мастер Магомадов Хьумид. Аз шийга даьча хаттара жоп а луш цо аьлар:

— Тха участке болх беш яр комплексни бригада я, хьа профилактически болх а баьб уж санна гӀалаташ балха тӀа ца дувлийтара. Оаха иштта къамаьл деча юкъа конторе наха хинна участка начальник Боков Бадруддин хьатӀавера. ЧӀоагӀа раьза вар из шой участке болх беча гӀишлонхошта. Дика нах ба сона болх бераш, шоай балхах дика кхеташ ба уж,— йоах Бадруддина, — цу гӀулакхо вӀаштӀехьдоалийт массада а план тӀехкхоачаше, балхий дикал лакхе хилийта. «ХӀара балха дийнахьа хьадер дукхагӀа хилийта!» — яхача девизах шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегаш ба тха участка гӀишлонхой.

ХӀанз укх деношка а дика къахьегама толам баьккхаб коллективо. 25 сег чувоагӀаш даннашта совгӀат де лаьрхӀад гӀишлонхоша. Укхаза деча балхий темпашка хьежача тоаш цар шоай дош дизза кхоачашдергхиларах. Хьинаре къахьегарца, бешгалбаьннаб укхаза бригадира гӀонча Воловик Павел Гаврилович, плотникаш Газиматоилаев Усман, Мачулин Иван, каменщикаш Манцаев Увайс, Чапаев Хьасан, штукатураш Ключнина Мария, Ивашенко Елена, Зайцева Александра, дукха кхыбараш.

РЕПОРТАЖ

хӀаьта е кхо эӀамига саг каменщикаш ба. Абдулкадыров Салман ва укхаза кулгалдеш вар. Бетонацара болх кала хиларва. цхьайолча участке ю хьаяь говзуиаль вӀашагӀтехай оаха ер нагирхой звено. Цхьаккха балхах къахкаш бац уж, хӀаьта бетон хьаяь гоа а ена саприйя бисв белаш хилча цхьа дош духьала ца дихьаш кхоачашду шоашка даь декар.

ДӀахо даьча хаттараша гучадоаккх Боков Ӏийсан Абдулкадыров Салмани укхаза 1978 шера дени болх беш хилар. Салмана цу шера йистельаккхар Грозненски политехнически техникума гӀишлош факультет, хӀаьта Ӏийса цу факультете деша вагӀа 4-ча курсе. Хьинаре дакъа лоац Ӏийсас общественни вахаре, из ва «Комсомольски прожектора» штаба начальник. ГӀишлошьеча балхаш тӀа ийслуш долча кхоачамбоацараша машер боацаш тьовсам лоаттабу цо. Масала, дӀадахача шера тхоана тӀайоахка аьшкабетонни плиташ вӀаштӀайоттаpе норма толхаярах хаьрцар штабель. Цун бахьан тахка а техиа, бейне вар белгал а ваькха пенагазет арахийцар, хӀаьта дӀахо йолча хана дуккха профилактически болх а баьб уж санна гӀалаташ...

Барх! кагирхой хьехамча ва бригаде, шоай квалификаце лакхъяьй 4 саго, хӀаьта кхьнне шоллагӀча профессе говзал карайэзаьй. Баргтайна цхьа дезал санна коллектив я из.

ВӀаши дика новкъостал а деш, керда балха веначоа шоай говзал дӀа а хьехаш хьабоагӀа бригада доакъашхой, хӀаьта «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттахошта лаьрхӀа 243 моттиг йола общежити шоаш хьалъярга хьежжа айхха бувзам лоаттабу цар цу управлене чуйоагӀача РСУ-ца. Цигарча гӀишлонхошца вӀаши дагабувл, гӀишлон материалашца новкъостал ду. Иштта, берий поликлиника лард йоллаш эшаш йола фундаментни блокаш еннай РСУ гӀишлонхоша шоай новкъосташ та.

«Геттара лакха дикал йолаш я уж блокаш, — яхаш дувц Боков Бадруддина, — йоахала а шерала а ма хетта я, болх аттача хьалашна боаккх цу гӀуллакхо, хӀаьта вай Грозненски аьшкабетонни конструкцеш еча заводо тхона лоаттаю изделеш дикал юкъа йиш йоацаш ве я. Из гӀулакх тхона чӀоагӀа Ӏаткъаш да, хӀанз аьлча боаранал совгӀа дӀайоди гӀишлон материалаш: марихал, цемент, бетон, хӀаьта кхы цаӀ а да тхона Ӏаткъаш. Оаха дӀаеннача заявкага хьежжа тхона бетон хьалйтац заводо. Масала, укх кхаь дийнахьа тхона 68 кубически метр бетон яйта езача тхога хьакхаьчар 15,5 кубически метр бетон мара яц» — йоах дӀахо Бадруддина.

Грозненски аьшкабетона конструкцей завода кулгалхоша цу гӀулакха теркам бергба аьнна хеташ ба ЧИУС-а дикагӀчарех лоархӀача комплексни бригада гӀишлошьераш, хӀаьта шоаш тӀайийца бехктокхаме социалистически декхараш дизза кхоачашдергхилара чӀоагӀо я а ба уж.

Р. АУШЕВ.

СУРТАШ ТӀА: 1. (Лакхехьа) участка начальник Боков Бадруддини мастер Магомадов Хьумиди хьалдеш латтача цӀен чертежага хьожаш ба;

2. Лохехьа (аьрдехьара аьттехьа): Хь. Чапаев, С. Абдулкадыров, Ӏ. Боков берий поликлиника ларда бетон юллаш боахк.

Автора суртaш.

КЕРДА ТОЛАМ

«Южэнергохимзащита» яхача специализированни управлене Кавказски участка коллективо бархӀ бетта задани 25-ча августе кхоачашъяьй. «Грозэнерго» теплоэлектроцентралий а вежарашка йолча Дагестанерча Чиркейски ГЭС-а оборудоване мукх ларах торанра дукха балхаш даьд. «ХӀара балха дийнахьа хьадер дукхагӀа хилийта!» яхача девизах шерра социалистически яхь яьржай коллективе. Цу яхьа хьалхалаттараш ба висолотоупорщикаш Гапбиев Сосланбек, Ахиев Султан, Жданович Александр, Гусев Валентин, кхыбараш.

* * *

Къахьегама овсарле лакхъяра задани 101,2 процент кхоачаш а еш, соахка укх хана хинначул 4,7 процент лакхъяьй из. Ер шу доладелча дениз задане совгӀа ваччахьалкхена баь пайда 45 эзар сом да.

Хьинаре къахьегарца белгалъяьнна я Моребес Евгений Алексеевича кулгалдеча электронно-монтажни участка коллектив.

Х. СУРУДЖАНЦ.

Коталоний новкъа

Грозненски районе мехкдаьтта даха доладара балхаш дӀадоладаьд дӀадахача бӀаьшерен 30 шерашка. гӀувнашкара «Ӏаьржа дошув» а доахаш. ХӀаьта 1893—94 шерашка дениз мехкдаьтта даха доладенна скважинашкара. Цу хана дениз сихха дегӀааха а доладеннад из. 1893 шера доаккхаш хинна мехкдаьтта цхьа миллион пунт хинна яле 1917 шера доаккхаш хиннар 107 миллион пунтага кхаьчар. Цу хана эгтара лакхагӀча боарамга кхаьчадер цу шера даьккха мехкдаьтта. 1917 шера дениз дикка кӀезигдала доалу мехкдаьтта. Из дувзаденна да граждански тӀом а хьайна промыслашка деш хинна балхаш соцадарца. 1918 шера йоагайир керда промыслаш, цар луш дар 40 миллион гартта пунт мехкдаьтта. хӀаьта къаьнаараш дукха хӀама ца эшаш ерригаш а болх ца беш сайцар.

1917 шера болх беш яр 293 скважина, бурув а тохаш йоаккхаш яр 95 скважина. ХӀаьта 1919 шера ерригa а болх беш яр 43 скважина мара яцар. Вожаюхе мел йисараш йохаль латтар тӀемон йийнача цӀерашен, уж соцаяр бахьан долаш дукхагӀча даькъе Старопромысловски районерча скважинашкара хьадоагӀаш дар хий хулар. Бурув ца тохаш соцадаро кхерам тӀатувсар хӀаьта доаккхаш хинначул а дӀахо йодача хана доаккхаргдолча мехкдаьтта кӀезиглургхилара, аьлча 1914 — 1917 шерашка мехкдаьтта тӀадеттадалар дувзаденна дар дукха а сиха а бурув деттарца. 1914 шера теха бурув 40000 сажен яр. ХӀаьта 1917 шера техар 18 эзар сажен мара хиланзар. 1919 шера дукхьал 36 сажен мара бурув тоханзар.

Кхы мел бола мехкдаьтта боахам: мехкдаьтта чакхдоаха заводаш, гӀонна йола предприятеш, трубопроводаш дикка йохаль болх бе пайдане йоацача яьннер. Масала Грозныера Петровске йода нефтепровод болх ца беш яр, тайп-тайпарча моттигашка нефтепровод ше йохарал совгӀа нефтекачкаш еха хиларах, царех цаӀ цӀи а яьнна еха дӀаяьннар, вожаш дикка йохаль яр. ХӀаьта город Грозный кхоалагӀдола дакъа йохаль яр. «Грозная» яха станци цӀи яьннача тӀехьагӀа еха йоаргйоацача яьннар. Грознерча болхлоех юхебисараш кхоалагӀа дакъа мара бацар. 1920 шера апрель бетта советски Ӏаьдалга миштта хьалаш а долаш хьакхаьчар мехкдаьтта боахам.

СОВЕТСКИ ӀАЬДАЛО ГРОЗНЕНСКИ МЕХКДАЬТТА ЮХАМЕТТАОТТАДАРА БАЬ БОЛХ

1920 бӀарча шера керте дуккхача фронташка тӀом а беш г. Грозне хинна белогвардейски восстанеш хӀалакъеш Советски Ӏаьдал хиннадале а цу шера а мехкдаьтта боахам юхаметтаоттабеши организационни балхаш дар цо. «Грозная» яха станци юхаметтаоттайир, 11 километр керда яьнъаш а доаккхаш, болх бе йолаллийтар Грозный — Петровск яха нефтепровод, дукха ремонтни балхаш чакхдаьхар дуккхача скважинашка. цхьайола керда скважинаш болх бе йолаллийтар.

Дукхьашка оттаьча заданех 1921 шера даккха дезаш хинна мехкдаьтта 120 миллион пунт яр, тӀаккха из дӀаоза низ ца хилар бахьан долаш задани хийцар, шейолача йитар парафин ца увш дола мехкдаьтта даккхара задани. хӀаьта парафин увш дар дӀадахьа кхерга хьежжа мара из доаккхалда ьнна соцадир. Парафин ца увш дола мехкдаьтта даккхара хьалхарча ах шера центро оттаь задани 107 процент кхоачашйир. дерригa даккха дезача мехкдаьтта задани — 69 процент. Цхьабакъда, бурув тохара программа 38 процент кхоачашйир. ГӀишлош хьалъяра программа болхлойх гӀишлон материалаши тоъаш ца хилар бахьан долаш геттара кӀезига кхоачашйир.

Мехкдаьтта даккхра дегӀадовладарца цхьана балхаш дешшехьа дукха къахьийгар мехкдаьтта чакхдоаха заводаши нефтепроводаши тоаяра. Советски Ӏаьдалга хьакхаьча мехкдаьтта доаха заводаш чӀоагӀа ехан ташъенней яр. Уж тоайир машар болча хана хиннарел эшашагӀа къахьегама овсарле хургйоацищ. Цхьабакъда, дӀахо йодача хана болх байтара чӀоагӀа эрге а аьха тоае езаш яр уж, хӀана аьлча хӀанзарча балха хано дӀа ма деххара яцар уж.

Цу хана де доладаьча кхьча балхех хилар промыслашка йолха керда нефтепроводаш яхкар, нефтепроводашта капитальни ремонт яр. 15 километр дӀоахал дола Стари промыслашка бода шера машинийкъ биллар, 1921 шера йистебаккха безаш бар из.

Л. ПАРОВА,
Нохч - ГӀалгӀай АССР ЦГИ архива йоккхагӀйола белхло.

Кхоана—шахтера Ди

КАЗАХСКИ ССР. «Карагандвуголь» яхача объединене Октябрьски революце 60 шу даьара цӀерагӀча шахта горнякаш толаме къахьегаш ба цхьейттагӀча витилетка хьалхарча шера. Ер шу доладелча гӀоне лаьттан чевашкара хьалъяьккхай 73 эзар тонн кӀора, царех 43 эзар тонн планах совгӀа баьккха кӀора ба.

Шахта коллектив итталагӀча витилетке хиннача Ерригсоюзни яхье котало яьккха я. Предприяте шерра юкъейоалаьй къахьегаш дикагӀйола методаш. кхетамца пайда эц техниках. Цхьан болхлочун къахьегама овсарле бетта 92 тонн кӀорага кхоачаш я — из ерригача объединено тӀехбола хьажаш ба. Техникаш аьттув дикагӀа болчча тайпара кийда эцарах горнякий тоpe хилар ах шера планал совгӀа 285 метр йаьха лоамал кӀалхара проходка чакхъяьккхай.

СУРТА ТӀА: шахта хьалха латта горнякаш (аьрдехьара аьттехьа) М. Костюков, Б. Каримов, Ш. Аухадиев, С. Османов, Г. Петляков, Н. Гельфа, Ф. Базуддинов, Р. Хисматулин дакъабувцаш ба город Караганда подшефни школера пионераш.

В. ПЕТУХОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

А. Шерипова цIерагIча конкурса

ДИКА ХИЛА АТТА ДАЦ

Машинаш тракторехь йоахкке чоалхане йоаца оагIатехьаш агрегаташ тоае говзал дIакхоач цар тIа болх беш болча шоферийи механизаторийи. ХIаьта керттера агрегаташ: моторащ, передачей коробкаш, сцепленеш, компрессореш, кхьареш тоаю лаьрхIа IомабаьIча слесараша. ХIара колхоза, совхоза, предприяте цу тайпара агрегаташ тоаещ къаьстта слесареш хул.

Дукхьал мотораши компрессораши тоаещ цхьа слесарь вар «Назрановский» совхоза механически мастерской а. Башха-дика специалист вар из. Цо тоабаь мотор тIаоттабаь машини трактори кхера ца везаш тешшаме лелар.

Ишта тешшаме кIама хьадеш йола саг наха везаш хул. Сий деш лелавора из совхоза механизатораша, шофераша. Каст-каста ехчан премешцей кхыча совгIаташцей белгалвоахар шоай гIорваьнна болхло совхоза администрацей местком.

Массехк шере коллективо барнал а далаш хьинаре къахьийгар слесарь. ТIаккха вIаллале дага а доацаш хувцаьвелар. Из нийсделар малар дукха а дезаденна. Цох даьннача зуламо дIадаьнккхар дегIацарь эхь-эздел, гIулакх. Цунца цхьана дIабаьлар беххтоххам а. Из дар тIехьарча хана цу слесара болх дика беш ца хилар, шийна дега массеза деха прогулаш яр, ше дIатоха кулг во тохаш хилар. Нах цец а бовлаш тIа тIа чIоагIагIа талхаши къахьегIама дисциплина воагIа йолаши дIавахар из саг. IуйрнIйна балха хьаьвеча гаррецна эгаш кулгаши снийнъенна юкьи гулар. Белхак кулг дIатохалацар хьалхагIа кхьегIар ца мелча.

Къамаргашка кхачалца ушала чуваза из «болхло хьал а ваьнкка, бакъахьарча наькъа тIа ваккха гIерташ шоай хурдаь оарцагIбаьлар совхоза кулгалхой а местни комитета членеш а. Цу хьакъехьа цар цунца дукхаза къамаьлаш хилар балха а цIагIа а. Местни комитета членашца новкъостий судои шийха чIоагIа бехк баьккхарах, хIаьта директора тохача приказах строги выговор ярах, бокъалгахьа воалаш вацар слесарь. Iама чура лийча къаьраьлча, оага а яле, хих тIаьдам тIа ца бусаш дIайода боабишк санна, цар дувцачоа доттача приказахь цхьа дош цун дега чу дужош децар. Цхьаккха дарах шийна ду къаьклар дIазцанзар цу саго. Юкхера а балзара дIаваьнккар из слесарь...

Тахан цу сага цIи яккхац вай, ца аьнккача бакъахьа а кеташ. ХIана аьлча, совхозара дIавахе цхьа юкъ яьлча, е дикача нахе аьнна хьайица ваьннавале а, е шийна дегадаха ваьннавале а бакъахьарча наькъа тIа ваьннав из. Малар дIа а даьнкка, хьалхагIа санна, городерча кхыча предприятечу шийн профессех зьаьнале къахьегаш ва из.

ХIаьта лаьттар эггара бехктохкамегIа йола хе яр. Компрессораши мотораши тоа а дулаьргдолаш цун кагаметта дIаоттаеа мегаргвола саг кора ца воагIаш бисар совхоза кулгалхой. Цу деношка техника тоаеш мастерской бовхача механизаторашта юкъе а саг вацар уж тоада ховш.

Ишта хьадеш кIама а доацаш кхы массехк ди даьккхача бIаьстан балхаьшта кийчо яра дикка тIехьвюсаргйолаш яр совхоз. Боккхача мелже яр кIара трактор, грузовик. Цар ховой местеш тоаь а баьнна, сигареташ уезинга мара кхы хьадеш хIама а доацеш, мастерской Iохайша багIаш денош дIаухийтар механизатораше. Сагот а денна ше фу дича бакъахьа да ца ховш лелар цу дийнахьа керттера инженер: шийна даггара уйла ярах корагIоацар из болх буларгболаш вола саг. Совхоза берригача шоферийи механизаторийи трудовой книжкаш кадрай отделера хьа а нийца из хьежача а шийна везаш вола саг ца корагIоагIаш висар из. Цхьанне а книжка тIа слесарь волаш болх баьб аьлла даь йоазув дацар.

ХIаьта болх беш хила езаш йола тракторашии грузовикаши еррига йоккха мастерской а дIалаьца лаьттар. Царна гонахьа хьувзар сагот денна механизатораш. Болх бе Iемача нахе хала дар цхьанкхха хIама а ца деш Iохайша багIа!

Шоай районе кIамо а ца хинна юкхера из шоашта эшаш вола слесарь лаха Орджоникидзе вахар керттера инженер. Совбаьнна специалисташ хинналацар цига а. Ше хьалвахача новкъа цIавера керттера инженер.

ОЧЕРК

Совхоза кулгалхой оарцагIбаьнна лела а ха сиха дIайодеш лаьттар. ТIа-тIа дукхагIа Iоаш лаьттар тоае еза трактореш, машинеш. Тоа ца еш уж кхы а гоайнча геттара талхаргдолаш дар совхоза гIулакхаш.

Ишта йоккха сагото тIакхаьча моттиг нийсъелча, вIалле саго лаха а ца везаш, наха юкъера хьагучазкх цIена дог, яхь йола кIант. Из нийслу цIаьхха дагадокарах. Цо уйла яц кхоана шийна тIаихоачаргдолчун, тIаэца керда гIулакх шийна пайдане хиларехи ца хиларехи. Цун дега боккха лоIам хул наха дикадар ше дича.

Цу деношка ишта гучаваьлар мастер-наладчик волаш цу совхоза болх беш хинна Тохов ТIога Муса. Шийна тIера цIена баракъаш дIа а даьха Iаьржа комбинезон тIайихар цо. Цул тIехьагIа вертоне юхе дIаьаттар Муса мотор тоабе.

— Хоаргдий хьога кьоне ер тоабе? — хаьттар хьагIа а вена царех из мотор болча цхьанне.

— БерзагIа кхийрар хьунагIа вакавац, яьхад вай доьше. Са лоархIаваргвоацеш хилча со хIана оттар ер тоабе!

Из дар 1972 шу. Атта болх бацар цо шийна тIаийцар. Баца а тоамбар хулар шоай совхоза гIулакхаш тоаделча, мастерской лаьтта тракторашии грузовикаши сихагIа араьялча, дуне нийсса хетар къаьнала къахьегаш боаккхача механизатораше шийна ергдола барнал.

Совхоза мастер-наладчик хиналехьа хьалагIа БурокIалхерча № 4 йолча тракторно кхеш леладеча бригада пхе шере трактористи цул тIехьагIа кхаь шере бригадира гIонча волаши балзаш даьдар Тохова. Цу шерашка Iамавеннавар Муса мотораш тоада а. Шийн трактора тIалетта тоабе безаш йола хе хьатIехкаьчача, цо пхьарс хьал а тьеха дIаоттар из тоабе. Цунна ца ховр хьовлар цу шерашка а болх беш хинначa ала лекха кийцача слесара.

Из говзал а Iомае цун вIоштIехьдаьннадар техника дукха езаш хиларех. Эггара хьалха цунца доаргдоаце доттагIал тоссар Мусас шийн дийтта шу даьлча. ВорхI класс ше яьккха яьлча кхы деша вIаштIехьа а доацаш (да тIавоацаш дисадар дикь бер) кIамош ека цхьан комбинате слесарь хургволаш ученикал хул из, хIаьта Iомалуш ялх бутт баьккхача слесара говзал караерзаь дIа а вода.

Мусас кхетадора юрта боахама къахьегаш вола саг массехк професси йолаш хилча геттара дика долга. Ишта, 1959 шера трактор Iомаю цо, хIаьта массехк шера доккхий толамаш доахаш кхе а хьаг ялат хьалххедечаи хьайбашта довкъар Iалашдечаи. Цох а дега лоIам хинна дIаводац Тохов. Техника тоаяра мел эша говзалаш караерзае безам болаш вар зIамига саг. ХIамах дика кхеташ волча Мусас Iомаю электросварщика говзал. ТIаккха а дог Iебац. Iомаю комбайн а.

Ишта дIавода из везача кана тракторист а волаш, новкъахеча агрегатех моллагIа яр нийсъе езаш хилча мастер-наладчик а хулаш, эшача сварщик а волаш, ялат чуэцача деношка комбайнер а волаш. Лоацца аьлча, юрта боахама техникаца дувзаденна мел доле балхаш бокъонца карадерзаду цо. ТIаккха юрта эггара чIоагIагIа эшачарех веций Муса? Даьра вай! ХIара шере кIира-мерса денош хьатIа массаза кхача, шийн слесара инструмент дIа а йие, комбайна тIа доахкх цо шийн дегI. Оздоев Уматгири, Хеноев Бахьаудини, Амхадов Дауд санна болча совхоза цIи яезача комбайнерашца социалистически ихьо а даьле ялт чуэц Тохова. Укх цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера цхьа эзари аь эзари центнер ка болх ялат аьрдед цо массехк дийнахьа шоай «Назрановский» совхозе. Ишта шийна могар деш хьинар ца кходеш къахьийгад Мусас хьалха дIахьача шерашка а.

Ийс шу хьалха ше хьайица слесара болх беш ва Тохов таханарча дийнахьа а. Шийн дегIаца эхь-эздел, сабар долаш вола болхло везалу совхоза механизаторашта, шофераашта, кулгалхошта. Мусас тоаь агрегат оза а ихе канал хьалха цхьаккха моцни мастерской чу кагIац. Тохмко дика болх беш хиларах шоай ханнахьа чакхдоах совхоза механизатораша шоай кхашкара дерригa балхаш. ХIаьта юкъера паьрхIача кIира дийнахьа 170—180 процент шийн нормаш кхоачаш а еш къахьег Тохова.

БархIагIча пятилетка шерашка юрта боахам дегIабоалабеча доккхий зIамаш карагIдувлаш къахьегарех Даьхено дезадоккха совгIат — Къахьегама ЦIеча Байракха орден лу Мусайна. Шоай эггара дикагIа вола болхло КПСС членалле дIаэц совхоза коммунисташа. Цу доккхача сийно дог гIоадакхарех кхы а хьинар айдено къахьег Тохова.

Доккхий толамаш доахаш къахьег цо нийслагIча иттлагIча пятилеткашка а. Еррига союзни социалистически ихье моттаьбнарг а лаьрхIа массехк зени лу слесара, хIаьта укх шера март бутте цун къахьегам Даьхено белгалбоахь Къахьегама Сийлен III степена орден а енне.

ХIара пятилетка тIаламаш кхо шу а далалехьа кхоачашъю Мусас. Къаьстта дика болх бу хьинар долча слесара укх шера.

ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шере беллаш дерригa юрта боахама техника тоаяра тIехьара болам республике дIаболаьбача новкъарлашта юкъе хьалхарча лаьттарех цаI Тохов вар.

Доккха дакъе лоац Тохов Мусас общественни вахаре а. Из ва КПСС Ноаъ-ГIалгIай обкома член, КПСС Назрановски райкома бюро член, шоай совхоза парткома член, мастерской партгрупорг, техника нийчъяран лелаярал йолча совхоза комиссе председатель. Цу дукхача гIулакхех а дика лоархIаваш хьавагIа Тохов.

Дикача дезалий да а ва Муса. Цон цун цIен нанас Райхьантех хьалхадеш ворхI бер дапхи кIаьнки ше йиги. Шоай дег нанен санна эзьи юзьи а йолаш, хIама хьадера тIера а долаш, хоза кхуьш доагIа бераш.

Йизза цIен-нана я Райхьант а. Берешта лергтIа доал дерел совгIа ца лепабу етт, кхи доакан, жа, котамаш, москалаш.

...Шо-шоай хан-ханнахьа тоаезаш хул трактореш, комбайнеш, автомашинеш, кхыйола юрта боахама техника. Цудухьа цхьан дийнахьа ни! дIакъайла хилац совхоза мастерской. Балда тIера бале йиш йолаш бац цига боаккe слесареш. Царех тийша да техника лергтIа болх бела. Укх шера ва бола ялат дика чуийцед «Назрановский» совхоза механизатораша. Толаме Iалаш ду хьайбашта доакъар а. Царех цхьаннел а гIулакх лергтIа чакхдоаккхапургдацар Тохов Мусай дараш санна «дошо» кулгеш доле мах совхоза ца хилча. ХIаьта дерригa юрта боахама балхаш уж санна болча къахьегамхоех тийша да аьлча цIена бакъ а да.

С. АУШЕВ.

БАШКИРСКИ АССР. Учалински горно - обогатительни комбинате цIаст - цинкеха рудаш вIоагIа цIендеш чакхдоахаш хилараха ба цу предприяте толаме болх бара тIехьа керттерчарех бола аьттув.

Iалиахоица айкха барта а болаш цхьана къахьегаш учалински горнякаша чакхьаьккхай бийдалах дикагIа пайда эцара в продукце дикал тоаяра а тIеерзаь мероприятей массехк комплекс. Хаддахзе тоаеш я руда цIенагIа хилийтера технологи.

СУРТА ТIА: обогатительни фабрика керда закха оверле йола флотационни машинаш. Уж оттаярах тоаденнад боллуой къахьегама хьалаш, айеннай чакхдоахача рудай дикал а.

В. ВОНОГА сурт.
ТАСС фотохроника.

Социалистически мехкашкара хоамаш

Советски газеташ Болгаре

Инь эзарнел тIех цIи йола советски газети журнали кхоач Болгаре. ХIара шера дукхагIа хул советски периодически изданеш аьтийтарал. Укх шера НРБ СССР - ера кхоачача газетийн журналийн тираж 140 миллион экземплярал тIехъяьннай. Тахан вахача хIара эзар сага лаьрхIача 275 советски издани кхоач укхаза. Къаьстта наха дукха дезаденна да бераша лаьрхIа дола газеташи журналаши. Масала, «Пионерская правда» яхача газета 66 эзар экземпляр дарж укхаза, хIаьта «Веселые картинки» — 217 эзар, «Мурзилка» — 152 экземпляр.

Е. ДАРАКЧИЕВА,
болгарски журналистка.

(София-пресс — АПН).

ЗIамигача ГЭС-аша йоккхийчарна новкъостал ду

Чехословаке Коммунистически парте XVI съезде ше къамаьл деш КПЧ ЦК Генеральни секретара Густав Гусака белгалдир, деэтъалагIча шерашка ЧССР халкъа боахаме хьалхарча плане хьотт доагоро - энергетически проблемаш нъоастаелга. Ядерни энергетика дегIайоалаярца цхьана боккха теркам тIебохийт энерге а доагора а дерригача тайпаех дIахо дикагIа пайда эцара. Масала, республика правительствос тIайнай «ЧССР гидроэнергетически потенциалах тIагIертта дукхагIа пайда эцара зIамигача гидроэлектростанцешка электроэнерги яккхара Лардаш». Чехословаки специалисташа баьча лоархIамагIа мощносташ йоккхий йоаца ГЭС-аш йохкаш лаьттача суниташка, плотинашка, водохранилищешка, кхыча гIадрогIярсашка хьалъйиче, хIанз пайда ца эцаш тесса йитача станцеш реконструкце яь тоайча, хIара шера бархI миллион тоннага кхоачаш тайпа кIор кхобе йиш я. ХIанзале а реконструкци яь тоаь республике болх беш еррига мощность 60 мегаватт йола 134 зIамига ГЭС я. Керда хьалъеча а юхалеттаоттаеча а станцешта лаьрхIа 0,5-гара 10 мегаваттага кхоачаш йола турбинаш арахеца йолаьй «ЧКД — Бланско» яхача машинашъеча предприяте.

Йоккха йоаца яхийтта станци я Къулбехьенчешски областерча додача доккхийча а кагийча а хин тIа болх беш. Царех эггара йоккхагIъяр, шин мегаваттага кхоачаш яц бар, Желинка яхача хи тIа Пелгржимовна улаув я. Къулбехьен Чехе шера 23 эзар киловатт-сахьат электроэнерги йоаккх зIамигача ГЭС-аша, областа предприятеш электроэнергеца Iалашъяра доккха новкъостал я ду.

(АПН).

Наха шоаш хьалкхеду

Венгре балхах мукъа йола ха дукхагIча даькъе коарча шоай бешамашка кулг тохаш дIахьош Iаьдаз да бахача наьха. Статистически даннеша яхачох шоай доалахьарча сомий а хаьса а бешамашка соми баьцадаараши, гIонна долча боахамашка хьайбаш кхедеш 5,2 миллион саг — мехка бахача нахах ниiсса ахаш нах ба укхаза.

Из боьх вIаштIехьа а бахкха цуьна кулгал ду Дийнехна халкъа фронта инициативагIа хьаьлча бешамаш лелаерийн хьайбаш кхоабилга дезарийн Централь ни союзо. Мехка дукхача а областашка, городашка шоай доалахьара соми бешамаш, хаьса бешамаш лелаераша, хьайбаш кхедераш карагIдийнарий выставкаш вIаштIехьйоах Союза моттигерча комитеташа цига лекцеш ең, опыт вIаши Iомайойт.

Венгре бахача наьха шоай доалахьара лаьттан участкаш юртбоахама производстве лоархIаме дакъа дIалоацаш я. Царга я республика ерригача 6,6 миллион гектар лаьттах 819 эзар гектар. Будапресс агентства баьча хоамагIа ВНР-е дерригa а хьадоаккхача баьцадаарехи сомехи нийсса ахаш наьха шоай доалахьарча лаьттан участкашкара а гIонна долчи боахамашкара а да, цул совгIа цар лул да 50 процент хьаккарчий дулхи тхьаь итт процент оалхазарий дулхи.

Кагий боахамаш техникаца дикагIа Iалашдара, укх пятилетагIа сомий бешамаши хаьса бешамаши лелаераьта хьожаьй 35 эзар бешамашка лелае зIамига трактори машинашки, кхыйола техникаш. «Агромер» яхача юртбоахама машинаш лоаттаеча - фирма потребительски кооперативий Союзаца цхьана укх шеренна а къаьй соми а хаьса а бешамаш лелаерашта лаьрхIа дукха а прокатни пункташ. Цигара шийна балха эшача йиш йиш а зIамига трактореш, моторийн культиватораш, баьдоргIашта молхаш еттаргаш, кхыйола машинаш а механизмаш а.

(АПН).

Форда бухера газ

Массехк шу да югославски геологаша Адриатически форда шельфови зонера гази мехкдаьттен леха. Дукха ха йоацаш Пула яхача города гаьна йоацаш лаьттача «Панновия» яхача хи тIарча бурув тохара установка специалисташа гучаьккхай газ йоалла моттиг. Адриатика цу районе деча балхех дикка дегдоахийта я. Моттигерча газеташа дечa хоамех «Ина - Нафтаплин» яха предприяте кастта проект кийчъергйолаш я цу газ йоаллача моттигех тохиама промышленни пайдо эцара гIулакха. Ер пятилетка чакхйоалаш югославски предприятеша кхоачергьа форда кIалхарча газа хьалхара кубометраш.

А. ОСИПОВ,
АПН соб. корр.
Белград.

ГIишлош хьалъеш ба кагирхой

Румыне Социалистически Республика Коммунистическа кагирхой Союзо шефство делаю боккхача пачхьалкхен лоархIам болча ихе объекташ, хIаьта ихо эзар хIана яц аьнна йолча хьалъеш лаьтача гIишлонаштех. Кагирхой йоккхагIчарех удари гIишло я Добруджера Дунай — Iаьржа форд яхача канала итт километр хула участок. Кагий нахи мехкарийи мотта къахьегаш ба Олтеницера горно-обогатительни гIирсаш хьалдеча а Галацера металлургически завод хьалъеча а. Дерригa а республика гIишлош хьалъеча румынски комсомольцашна кхоачашдергда ши миллиард лей мах бола балхаш.

(АПН).

ДОЗАНАЛ ДЕХЬАРА

Хайфон — Социалистически Вьетнама йоккха порт я. Укхава гIолла чакхйоал мехкашка дIа-хьа хьош мел йолча кира ихаь даькъах ши дакъа. Цо гаргало тессай Владивостокаца Одессаца. Порт ергахьахка тоачча, шерьеча дакъа лоац советски специалисташа, советски техника.

СУРТА ТIА: керда причал хьалъеча дакъа лоацаш бола советски вьетнамски инженераш.

ВИА—ТАСС фотохроника.

Юхадийндаь льатта

(Вьетнама кердача экономически районех)

Городе Хошимине комсомола Двореце хиннача фотовыставке са теркам тIаэзар цхьан сурто: воагаеш хьежача тропически малха кIал бе белаш а йоахкаш ирригационни каналаш доахаш ба кагий нахи мехкарийи. Сурта кIал яздаьд: «Керда экономически район Ле Минь Суан, 1976 шу». Массехк ди даьнначул тIехьагIа Хошимина тIхьо километр гаьна ул лача Ле Минь Суан яхача госхоза директоре эдане чуваьлар со. Со тIаийцача директора заместитела Нгуен Хьонг Зиена моаршал хаьттачул тIехьагIа боцхамга хьожаргдар вай аьлар цу сахьате. Газика корагIа дIахьежача гуш да чаца кхаьла цIеношi. ХIаьта цу хана Зиена дувц кердача экономически района таханара ди машлад. ДIалахача шера госхозо чуера бархI эзар тонн ананасаши эзар тонн шекар доаккха эрзи. Укх шера планагIа пачхьалкхенна дIалургья 12 миллион донг мах бола юрта боахама продукци. ДегIабоагIа юрта боахам а. Кастта хьанхарч бархI эзарнега кхоачаш хургья.

Выставке сайна бIаргадайна хиннача сурта копи хьсара хьа а даьккха дIахьоьх аз Зиенага, из сурт даьккхача моттиге вига, аьнна дех аз цунга. Дукха хьежар Зиен цунга, тIаккха вела а къежа, аьлар: «вай-м цига ма долхий».

Массехк минут яьлча сиха юхасоц газик. Вьетнаме ниття дукха нийслуш яц ишта йола ареш. Кхаш дIадолх хьу дIаерIача кхачалца. Шера шоаза хьувкъам кхобе йиш хулийта хий дехка дукха каналаш да цун цхьарал биллача санна.

Пистошьа ира цIе гIа а долаш дIаьхха кIотаргий мугIараш да. ХIара кIотарга юкъе билла бIи санна ананаса сом ба. Додача хин юхехьа шекар доаккха эро тIаботташ латт джонкаш тIа. Массаналь ихехнаш ба болх. Теша хала да массехк шу хьалха укхаза яьсса аре хиннай аьлча.

Вьетнаме боккха лоархIам болаш я керда экономически районаш. Вьетнам мукъаяккхале Меконг яха хий фордах дIаккхетачара йоккхий городашн районаши керттерча даькъе кхыча мехкарчарна наравоалча Iаьдало тIахьожаш лоаттабеш яр. ТIемо дIадийнар ца хьувкъаш дитаро, моцало, юртарча районашна американски самолеташа доахьаж доалла хIамаш чутовсаро миллионаш бола ахархой шоаш баьха моттигаш ютача оттабир, городашка бахийтар. ХIаьта цига бе болх боацаш е цхьацца деношка мара болх ца кхоачаш бисар уж.

1975 шера Вьетнам мукъаьккхачул тIехьагIа а мехка хьалхашка оттар тIом хилар бахьан долаш дIакхайса дита хинна лаьтташ аха долара доккха декхар.

Кненэанг, Шонгбе, Миньхай, Донгтхан санна йолча а кхыча а мехка къулбехьарча провинцешка хьайно керда экономически районаш. Парти кхайкарала жоп луш духхьал 1975 шера дена 1977 шерага кхаччалца йолча хана цига шоай лоIаме цхьа миллион гаргга нах бахар. Иштта йола районаш яхкар бахьан долаш ер шу долалуш миллион гектарал совгIа цена, ах миллион гектарал совгIа дIаккхесса хинна лаьтта нарадерзаде новкъостал хилар пачхьалкхенна.

Ле Минь Суан яхача районе болх бераш керттерча даькъе кагирхой ба. Мохк мукъабаьккхалехьа бе болх а боацаш, е професси а йоацаш хиннача къоначча нахага вахаре шоай моттиг кхаьчар.

Аз къамаьл ду Iаьржа корта болча, дукха лаьха воацача Нгуен Хьонг Тхао яхача зIамигача сагаца. 26 шу да цун. Из госхоза болхло, комсомолец ва. Из Ле Минь Суане вах 1976 шера дена.

— Юххьанца городе юхавахха безам оттар са, — йоах Тхао. — Ваьнда, тIехьагIа дIаIехьар. Укхазара болх безаме ба, хIаьта алапи а городерчул дукхагIа да. Госхозо дезалашта мах боацаш цIенош ду, шийн школа, бериі беш я. Ал кастта саг йоалаергья, тIаккхьа тхона а цIа лургда. Тха халкъо аьлаш да, хIара вьетнамец шийн дагахьа ахархо ва. Нагахьа санна городера цхьа саг юрта водаш хилча, цох юрта юхавахав оал. ХIаьта сох-м боккъала а ала мегарг ма дий юхавахав юрта.

Цу дийнахьа госхоза кулгалхошцей болхлошцей дукхаза вIашагIхийтта хилар со. Сона дийцар тIехьа тIаIоагIача хана хургйолча планех, хьадаьчунга хьежа алапи лургдолаш гIулакх оттаде лаьрхIа хиларах. Цо йиш хулийтарга къахьегама оасарле дикка лакхъе, пачхьалкхенна юрта боахама продукци дIаялара план тIехкхоачашъе.

...Со Ле Минь Суанера дIаводаш боад болаш лаьттар. Горизонта тIехьашка лечкъача малха цIаста санна цIе сердал юкар ананасийн шекара эрзея кхашка, сомий бешамашка, хий дехкача дукхача каналий цхьарал тIа. Юхадийндаьча лаьтта наьха беркате кулгаш да.

Евгений ЛЕНГ,
АПН корр.

Хошимин — Ханой — Москва.

БIарчача шин кIира, къаьнкга а боаргага а дахлача укх тIехьарча шерашка ца хиннача тайпара, цхьаккха а бехказло йоацаш агрессивни тIом баьб израильски военщикаш Ливана дуьхьала. ВАФА яхача палестински телеграфни агентства даннех схоанетий карах цу эзар гаргга саг венна палестинцехи ливанцехи. Йохаьй итташ нах баха моттигаш. Мехка доккха зе даьд.

СУРТА ТIА: ер яьгIа йоккха саг, зоараш бола цуй мехкахой санна, тхоьгIийле йоацаш йитай израильски стерватникаша.

ТАСС фотохроника.

ТАХАН КЕРТТЕРДАР— ХЬАЛКХУВШ ЙОЛЧА ТIЕХЬЕН ЙИЗЗА ЙОАКХО ЕЛГА

АВГУСТОВСКИ СОВЕЩАНЕРА

Оаха хьалхагIа хоам ма барра, 26 августе Грозиерча В. И. Ленина цIерагIча культура Двореце хилар республикерча школай кулгалхой августовски совещани.

Совещане доклад йир Нохч - ГIалгIай АССР просвещене министра С. М. Мовтаева.

ИттлагIча пятилетке дукха ё дика а хувцамаш хиннад вай республике КПСС XXV съезда просвещене болхлошта хьалхашка оттадаь денхараш кховчашдеш. Царех керттера дар да ерригача школашка кагирхошта юкъера образовани лургйола болх вIаштIехьбаккхар, аьлар цо.

Нагахьа мо ийслагIча пятилетке юкъера школа чакхъяьккхар 60730 саг вале, иттлагIча пятилетке из чакхйоаккх 97400 саго.

Иштта дика вIаштIехьдоаккх дешархой шоллагIча шера чубутаргбоаца гIулакх. Кхо шу хьалха шоллагIча шера чуаисараш 3,9 процент бераш хиннадале, дIадахача шера 0,4 процент мара дацар.

ЭргальниеI школай сеть а материальни база а. Пхе шера республике хьалъяьй 70 школа, школашта хIаттIадаьд 34214 дешархочов лаьрхIа классни цIенош, 37 берий беш, 2 школа - интернат, царна лаьрхIа 2 общежити, юртарча хьехархошта 294 квартира йола цIенош.

Керда гIишлош хьалъяро хилайтар школашкара кхоалагIа смена дIаяккха.

Цул совгIа ала деза иттлагIча пятилетке республикера школаш кабинетни системах болх бе йолаенна хилар. вIашагIъеллай 900 кабинет, болх беш я 160 производствени мастерской.

Шерагара шерагIа дешара процесса дукхагIа юкъехкуьл гойтара пособеш, техническа средствай, республикерча школаша ийцай 4 миллион сома маьха дешара оборудовани, цох 3,8 миллион сома оборудовани дIахьожаьй юрташкарча школашта.

Белгалдаккха деза деша дагIача берашта къахьегамах а профориентацех а кхетам балар лоархIаме гIулакх долга. КIаьна аьлча, школера арабовлача кагирхой квалификаци хуле, царна аттагIа хургда вахаре шоай къахьегама никъ харжа. Цун теркам тIе а бохийташ, 1981 шера 12 эзар совгIа болча выпускникашта елар тайп-тайпара балха говзалаш.

Боккха лоархIам болаш да хьехархой ца тоъача юрташкарча школашка къона специалисташ кийчбар. Цу гIулакха лаьрхIа укх шера Грозне хьайийлай педагогически институт, вра дева укхаза кийчбертбола специалисташ ма хулла дукхагIа юртарча кагирхоех хургбола.

Берашка дешийтар а царна кхетам балар а шоайла къовстаде йиш йолаш дац. Цудухьа дукхача школашка пийсса оттабаьб классал арахьара болх: чакхйоах Ленински зачет, болх беш я «Дахьо», «Прометей», «Къонал», «ДоттагIал» яха кружокаш, дIахкухьутренникаш, сайренаш, диспуташ.

Вакъда, дикача оагIонашца нийсса зе дешаш да кхоачамбоацараш. ХIанз а цераиара шерага итташ дешархой фаргI класс чакхъяккхалехьа школера дIаух. хIара эзар сагах 66 саг 8 класс чакх ца йоаккхаш вус.

Дешар дитачул тIехьагIа беррига дIаболабец шоай къахьегама никъ. хIака аьлча, уж кхойтта, дийтта шу даланза кхуаш доагIа бераш ма дий.

Цу тайпара моттигаш къаьстта дукха нийслу Наурски, Советски, Сунженски, Урус - Мартановски районашка. Дешар дитача берий дезал кхьча республике бахха дIабахаб яхаш, шоашта бехк тIерабаккха гIерт цу районий халкъа образоване отделий а школай а кулгалхой. Уж декхарийла бар школа йита бераш фу деш да а хьеша уж школе юхадовладе, цар даьшца - ноаношца къамьл де, дагабоале.

Шоай ханнахьа бакъахьарча наькъа тIа ца дахарах иштта деша а ца дешаш лелача берашта карагIдувл советски сагага товргдоаца во гIулакхаш, хьоашал тоc къоалаце.

Духхьал дIадахача шера милице болхлоша соцадаьд харцахьа леларах 7—15 шу даьнна 54 бер. Дукхача хана дена уж дерригa бераш цхьана школе дешаш хиннадац. Уж хьаз мишта кхувргда, цар вахара кхел мишта хургьа ха безам боацача школай кулгалхой бехк ба из.

Дика оттабаьбац дукхайолча районий школашка урокашта тIахьожам лоаттабара болх. Белгалдаккха деза укхаза директор е завуч шера цкъа е шозза мара урокаш тIа мишта хьех хьажа бахе ца хулга.

Геттара дохача боарие я Назрановски, Шалински, Ленински, Урус - Мартановски районашкарча школашка тела урокаш. Цудухьа нузашна дешна болхача кагирхой знанеш лоха а дешa овттара кхоачам боацаш a хул.

Халкъа образоване учреждениешка нийслуш доля цу тайпара гIелаташ дIадаха оарцагIвала веза хIара хьехархо.

Халкъа образоване болхлоша кердаьха еза шоай балха стиль, методаш, хаддаза тIахьожам лоаттабе беза дешархой къахьегамах а профориентацех а бола кхетам дегIанкхувлара, бераш харцахьа леларгдоацаш профилактика е еза.

Совещане цу хьанъехьа къамьл дир Новогрозненски № 2 йолча школа директора Ш. А. Чаплуева, Гудермески № 1 йолча школа директора В. К. Литвиновас, кхыбараша.

КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева XXVI съезда отчетни доклада тIа белгалдаьккхар: «Тахан керттера декхар берашта дика хьехар а царна школашка къахьегама а правствени а кхетам балар да. Из хьехархочун карa да, цудухьа тернам тIабахкита беза цуи къахьегама, быта, квалификаце боарам лакхагIа ялийтара».

Вай республикерча школашка болх беш ва 14 эзар хьехархо. 172 хьехархочоа, цар балха лакха мах a беш еннай СССР орденаш медалаш. 33 — РСФСР-а школа заслуженни хьехархо — яха цIи, 63 — Нохч - ГIалгIай АССР заслуженни хьехархо яха цIи, 511 хьехархо ва РСФСР а, СССР а халкъа просвещене отличник.

Цу хьехархоех майрра ала мегаргда КПСС XXVI съезда шоашта хьалхашка оттадаь декхараш цар дика кхоачашдергда аьнна.

С. АРЧАКОВ.

СУРТА ТIА: совещане довкъашхой (аьрдехьара аьттехьа) Грозиерча № 56 йолча школа директор П. П. Белин, № 4 йолча Назрановски школа хьехархой Л. А. Комурзоева, Х. А. Султыгова, Назранерча № 3 йолча школа хьехархой Р. И. Шибилова, А. Б. Газдиева.

И. ПЛИЕВА сурт.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

29 АВГУСТ — ШОАТТА

С. М. Кирова цIерагIа культура парк. 10.00. Болх беш я ерригa аттракционаш. Парка радио. 10.00. «Топа тата ца хозаш дола дий» яха радиоконцерт. 16.00. «ТIом а машар а XXVI съезда материалаш тIа» яха лекци - кинолектори. 20.00. «Даькъала хилда кино!», яха фильм.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. Болх беш я ерригa аттракционаш. Баьццара театр. 20.30. «Букъ тIа теха топ» яха художественни фильм.

Химиковий культура Дворец. 10.00. «Iадика хийла ахка» асфальта тIа сурташ дахкара конкурс. 11.00. «Ахка чакхдаьннад» яха цIей. 12.00. Тематически кино хьокхар. 18.00. Спортивни хьаьш.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 18.00. Йоккха зал. «Искусства юкъе дезагIа да вай кино» яха советски кино дениа хетаь беседа.

Пролетбата культура Дворец. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 11.00. «Чебурашка» яха клуб. 16.00. «Маларца къовсам лоаттабе беза» яха лекци.

«Оргтехника» объединене культура Дворец. 10.00. «Iадика хийла ахка, моаршал да хьога школа» яха утренник.

30 АВГУСТ — КIИРАНДИ

С. М. Кирова цIерагIа культура парк. 10.00. Болх беш я ерригa атракционаш. Парка радио. 10.00. «Вальс — селханен таханен» яха радиоконцерт. 15.00. Парка духовой оркестра концерт. 17.00. «Хьаькъал дика дукъала да» яха устни журнал-кинолектори. 20.00. «Ньютона Iажа» яха кинофильм.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00. «Первоклассница» яха берашта дола фильм.

Химиковий культура Дворец. 11.00. «Эгтара хьалха хьадийлача кинкнатара а школерча гургалагара а дIаболалу бIаьха никъ» яха утренник.

Пролетбата культура Дворец. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 11.00. «Умножене таблица санна ха еза ваькъа тIа лелара боръонаш» яха утренник.

«Оргтехника» объединене культура Дворец. 10.00. Дешархочун салоIача дийнахьара клуб. 11.00. «Росинка» яха кинотеатр.

ГОРОДО—ЮРТА

БОАХАМАШТА ДОККХА НОВКЪОСТАЛ ДУ

Вай республика керий дешдераша дукхача хьал дена айкха бувзам лоаттабу старогрозненски бурувзеттараша, энергетикаша. ХIара шера баьцадаараш, сом чуэцаш, доакъар кийчдеш юртбоахама къахьегамхошта шефски новкъостал ду цар. хIаьта специалисташа шоай низащдеш кормоцеха средствашцей доахан лоатталеча фермашка электросистема кийчъяьй.

Иштта, масала, Ачхой-Мартановски районе «Овощевод» яхача совхозе помидораша, кабуца, хоха овсар деш 600 сага-дийнахьа балхаш дир Старогрозненски бурувтохараша, хIаьта укх деношка 20 саг ва Грозненски района 1-ча Мая цIерагIча колхозе хIара дийнахьа сом чуэцаш. «Октябре 60 шу» яхача совхозе ворхI тонн гаргга Iажаш гул а баь тиканашка боккха дIабахьнйтаб шоатта дийнахьа укхаза новкъостала баьхка хиннача управленей гIона йолча цехийн 60 саго. Надтеречни районе «Надтеречный» яхача подшефни совхозе 130 эзар сом маьха балхаш даьд специалисташа, цар укхаза кийчъьй доахана доакъар кийчдара нормоцех, доахан лелаеча ферме электричество чуйиллай.

Иштта цу управлене чуйоагIача ремонтно - прокатни цеха коллективо «Братский» яхача совхозе нормоцеха электрооборудовани вIашагIъеллай укх деношка, цудухьа доакъар кийчдарал совгIа, из доахан кхоабача моттигашка дIадахийтара а дарсгIа электроэнерги хургьа совхоза болхлошта.

Балха диял лакка а йолаш. «ХIара белха дийнахьа хьалер дукхагIа хьлийта!» — яхача девизах къахьегаш бар укхаза электромонтажникаш — коммунисташ В. Дементьев, С. Аксенов, А. Черемухин, А. Павлов, сварщик А. Думчайтис.

А. ТИЩЕНКО.

Шефаша гIо ду

Хьувкъам чуэцара колхозаштен совхозаштен новкъостал ду вай республикерча итташ йолча промышленни предприятей коллективаша. Юртбоахама къахьегамхошта шоаш дика гIоичаш хилар хьагойт церех дукхагIчар.

Цу предприятеех ца! я МагIалбикера мехидаьттен газн йоаха управлени. «Сагопшинский» яхача совхоза шефаш хиларга хьежжа юртбоахама къахьегамхошта новкъостал дара шоаш тIакийца социалистически декхараш сийленца кхоачашду управлене болхлоша. Овсар а дав, 100 гектар долча кхай тIара комсаш чуэцаро кийчо а яй. 15 гектара тIара баьццалараш чуэцаш новкъостал даьд, 150 тонн йол кийчъяьй. Болхлой новкъостала ахйтарал совгIа Iалашъяьй совхоза эиаш йола техника: тракторш, машинаш, юртбоахама инвентарь. хIаьта юртбоахама техникана ремонт еш, лаьтта оахаш гIо деьд цар. Цул совгIа «СССР Конституци» яхача совхоза хий доахача скважинашта ремонт яьй, «Мичгобекский» яхача совхозе доакъара силос лоаттаю кхо ор цIендаьд, «Кавказ» яхача колхозе хьакхий-товарни ферме электричество чуйиллай управлене болхлоша.

ХIаьта а хьувкъам чуэцаш юртбоахама къахьегамхошта новкъостал деча нийслу цхьадола кхоачамбоацараш а. Иштта, масала, вах балха дIакхуалара яьча договорах хIара дийнахьа 7 автобус йита езаш яр Назрановски АТП, царех 4 — 5 мара йитац хIаьта уж а шофераш тоъаш бац яха бахьанаш а уттадеш. цхьа-шин сахьата тIехьовл.

К. МАРЗИЕВ.

СПЕЦИАЛИСТА ХЬЕХАМАШ

ФАШКИРГЕХ ЛОРАДЕ ДОАХАН

Фу бахьан да пироплазмидозаша даь лазар доахана хилар? Уж шин бахьан да: фашкиргашта духьалара доахана обработка ца ери фашкиргаш хиннача бай тIа доахан дожалари. Кхыдола бахьанаш дац. Ветеринарии гIулакх дика отталаьча, доахала хаиннахьа профилактически обработка еча пироплазмидозаш кхераме яц. цар доккха зе даи хьайбашта.

Бакъда, цу гIулакха йоагIаш йола терко ца еча, пироплазмидозашта духьалара профилактически обработкаш ца еча ше долга хойтаргдолаш да из лазар. Иштта хIама хилар укх шера республика цхьадолча боахамашка. Царех я Шелковской района Ленина цIерагIара колхоз. Укх шера из лазар кхийтта цига цамогаш хилар 167 бежан. Царех 33 де деааш хилар, хIаьта 3 къе делар. «Лермонтовский» яхача совхозе цамогаш хилар 198 бежан, царех 27 де деааш хилар. «Южный» яхача совхозе къонача доаханах 200 бежан лазар кхийтта дар. Лоам дажа дахийта уж дерригаш а хIана дац аьнна цамогаш хилар пироплязмидозаш лета. Царех 24 бежан де дезача аттар. ХIаьта 7 къе делар.

Доахан лоам дахийтад фашкиргашта духьалара обработка а ца еш. Иштта хIама хиннад Грозненски района «Советская Россия» яхача, Шелковской района «Коминтерн», «Красный пахарь» яхача колхозашка.

Доахала пироплязмидозаша хьедеча лазарашта духьалара профилактически гIулакхаш [illegible] Из зе хургдацар молхаш а етташ доахан 6—7 да масса за доал ваннашка лувчадаь даларе, е Дун-а 0,75, е хлорофоса I процент долча марклалша дошадаь лаларе. Хьайбашта обработка е еза 7 процент хулача вандина а берецула маркхалца хIара бежана дегIа дозалга хьежжа.

ХIанз ара йийха я, ахкан тIехьара бутт август чакхбоалаш латт. МалагIа гIулакх деш хила беза хIанз ветеринарни специалисташ? Хьайбашта еш йола обработка кхы ца еш йита е кIезигагIа е мегаргйий? Яьаьне а мегаргьяц! Пироплязмидозай хьаькъехьа августе сентябре бетташ а иштта кхераме да доахана. Из дувладенна да август бутт чакхбоалаш сентябрь бетта юккъехь шозлагIа еби йолалу вай республике фашкаргаш. Дукха йийба уж доаханах лата йолалу. Цу тIа гIолла сентябрен октябрен юккъехьа тарлургда пироплязмидозаша хьедеш дола лазар. ТIаккха ноябрь бутт тIакхачалехьа доахана обработка яь ликха еза. Со ала гIерт доахана молхашца кийчбаь маркхал тоха беза е цу маркхал чу лувчаде деза. Цул совгIа, доахан Iан тIехь чуссоцадале цIаькха а иштта обработка е еза царна. Из ду цар дегIа тIа йиса фашкаргаш е цар фу дIадаккхар духьа. Уж бIаьсти хьалхьоврьгIа, дIа па йоахе, пироплязмидозаша лазар хьоадергда.

Республика зооветеринарни специалисташа, боахамий кулгалхоша дицдалийта дагIац доахан дажача даьгIенашка хулача фашкаргаша пироплязмидозий лазар хьоадеш хилар, цох доккха зе доалалга. Цудухьа цу боахамаш [illegible] бахьан лаьгIбалийта баглан.

Б. ДИКАЕВ, ветеринарни Iилмий кандидат.

ЮРТА КИНОМЕХАНИК

1972 шера дар из. Советски районерча Халкелой яхача юртара киномеханик тIавийхар Эскаре гIулакх де.

Цу хана Амин болх беш вар совхозе. Наьха культурни хьашташ кхоачаш ца деш Iе йиш йоацандаь юрта Совета председатела Якубовас Зауриев Амина тIадулл из гIулакх.

Юкъхьанцо зIамига сиг вода районерча киномеханика ученик волаш. Дукха халонаш нийслора эттара хьалха, бакъда Амин ма хулла уж ца зе гIертар.

Массехк бутт баьлча цо дика караерзаю чоалхане аппаратура, хIаьта шин шу даьлча цох хул 2 категоре киномеханик.

Къонача специалиста шерра боаржабу юртарча бахархошта юкъе культурни-массови болх. айхха бувзам лоаттабу культура ЦIен, юрта Совета, колхоза правлене а партнома а болхлоцца.

1973 шера деаз цун киноустановка дика кхоачашъю план. Укх шера ворхI бетта план тIехкхоачашъяьй цо.

Зауреава шийн керттерча декхарех лоархI советски кинох йола пропаганда а рекламе лерттIа а яр. Культура ЦIен а гика а хьалхашка хьалъетт хоза афишаш, кийчъю «Киноэкран-81» яха суртий выставка, «Кино кердалераш» яха рекламни стенд, чакхйоах кино хьежараша лаьрхIа йола фильмий обзораш.

Юрта вIашагIъелла болх беш я «Саги закони» яха кинолекторий. Цуй довкъашхой ба милице, школай, унахцIенон болхлой. Законей темица хьежна документальни фильмаш кийчду Амина. Цул совгIа из хул доахан леладерий фермашка, механически мастерскешка. Юртбоахама болхлошта довайт дикагIдола советски художественни, Iилма-популярни а документальни а фильмаш.

В. КОВАЛЕВА, Нохч - ГIалгIай АССР пачхьалкхен кино методкабинета йоккхагIйола редактор.

Редактора заместитель **М. М. ХАМХОЕВ.**

ТЕЛЕВИДЕНИ

I ПРОГРАММА
29 АВГУСТ.

8.00 — «Хаъ».
8.40 — ГIибрачара гимнастика.
9.00 — «АБВГДейка».
9.30 — «Шоана, дай-наанойl».
[illegible]

30 АВГУСТ
I ПРОГРАММА
ШАХТЕРА ДИ

[illegible]

II ПРОГРАММА

[illegible]

РАДИО

29 АВГУСТ

[illegible]

30 АВГУСТ

[illegible]

УКВ

[illegible]

ФЕ ХИЛА

ХIанз дисто наькъашка хулача хьовзамаша, зуламаша теплал ду къаьстта мотоциклистий дисциплина лоха хилара. Пачхьалкхен номерной знакаш а йоацаш, водительски тешал а доацаш, 2—3 пассажир тIа а хоавийя, наькъа тIа дIа-хьа лелара бокъонаш телха а еш мотоциклаш хехкилга норма а хиина дIааттад транспорт лелара доша кIезигагIа тIахьожам лоаттабеча юрташкарча гIишлонашкахь.

Грозненски районе Грозненера Советске яхача райцентре бодача накъъа 13-ча километре «Урал» яха мотоцикл сов сиха лаьлла кIанта а вийна, керта хьалха а толхавь [illegible] мотоциклист, СМУ-4 болхло Джаватханов ВахIид.

Шелковской районе Ленина цIерагIча колхоза болхло Ю. Хусейнов Кизляр — Моздок яхача наькъа тIа дукъала йоагIача автобуса тIаьхкхийттав. Авари яьча тIакхьачача лорий а де хIама доацаш кхелхав мотоцикл дехкаш хинвар.

Грозненски районе Комсомольской яхача юрта гIала доацаш «Урал» яха мотоцикл сов сиха лаьлла [illegible] цу юрта электросетей начальника У. А. Абдулаеса. ЧIоагIа лозавьла из а.

Цхьайнаххьа а балха воалача Карабулаке вахача Албагачиева «Восход» яха мотоцикл тIатехаб поселке гIолли воагIача гIашлочоа, из цо лозабарах больнице Iовилле а вийза.

Доккха аулам хиннад Грознера Червленная яхача станице бодача наькъа 22-ча километре «ГАЗ-24» яхача автомашина водителя Т. А. Алиева шийна хьалхарча транспортах хьалхавала а вена, духьалйоагIача грузовой автомобила [illegible] 19 шу даьнна хинна водителя [illegible] хIаьта грузовика тIа баьгIа пассажираш а лозабаьб.

Вай республике хIанз а дIахоьш я «Сабаре хилалаш — бераш!» яха Ерригсоюзни рейд. Дешара кердача шера хьалхарча дийнахьа школашка а бакъ рейда мIаьнах лаьна къамьлаш дергда ГАИ болхлоша, общественни автоинспектораша, иштта уж гIоргба кинотеатрашка, цига сеансаш йолалалехьа кинозрителашна республикехьа хулача аварей хьаькъа дувцарга. ДIадахача кIирагIа (20—27 августе) республика наькъашка 28 авари хиннай. 7 саг ве а вувш, 26-мма чов а яь.

НГIАССР МВД ГАИ.

Хаоттам

Тахан республике гIолла а Грозне а хувцалуш мархаш а болаш, йоачан а болаш, малхбузехьара секунда 5—10 метр сиха мух хьекхаш, фегара температура республике гIолла 18—23 градуси Грозне 20—22 градуси йоахал а болаш ха отта тарлу.

Кхоанен доммей кхоалленаш а болаш, наггахьа еккха а еххаш, цхьацайолча моттигашка кIезига доагIа делхаш, бебеча оагIонашкахьара секунда 2—7 метр сиха мух а болаш, фегара температура буйсанна 11—16 градуси деношка 18—23 градуси йоахал а болаш ха отта тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бахаршама секретаря — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностен транспорта — 9-24-01; юрта бахаман — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехаташ — 9-24-07; корректоран — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи ереи, шоаттеи деношка

СФ05274. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3235.